

Van het bestuur

Het is alweer even geleden dat we 2025 met veel geknal hebben binnengehaald. Nu moeten we er nog wat van maken.

Laten we met iets positiefs beginnen. De voorwaarden voor subsidie voor het houden van zeldzame rassen worden het komende jaar wat verruimd. De ondergrens voor het aantal dieren is verlaagd. Hoewel we daar bij de witriksen niet zoveel gebruik van kunnen maken, kun je het zien als een toenadering door de overheid tot de zeldzame huisdieren. Meer daarover in het artikel van Maurice Vaessen in deze nieuwsbrief.

Intussen hebben we het niet altijd makkelijk met onze dieren. Voordat je het weet ben je piekbelaster en word je beperkt in je houderij. Dat merken ze bij kinderboerderij annex educatief centrum Wolfslaar in Breda. Daar hebben ze enkele koeien en wat schapen, gewoon voor het publiek. Ze zouden er nog wel een koe bij kunnen hebben, maar dat is niet toegestaan omdat vlak ernaast een klein natuurgebiedje ligt dat niet tegen stikstof lijkt te kunnen. Een tamelijk bekrompen opvatting volgens ons, want rondom liggen diverse andere recreatiegelegenheden waar bezoekers met hun auto's meer vervuiling veroorzaken dan een enkele koe. Maar we leven nu eenmaal in Nederland.

Secretariaat
Pytsje van der Veen
It Skeanpaed 3
9287 NL Twijzelerheide
stichtingdewitrik@gmail.com

In deze editie ook aandacht voor onze oud-secretaris Barend Wouters. Hij heeft inmiddels ruim een jaar geleden afscheid genomen. Maar we zoeken nog wel naar een vervanger. Als er mensen zijn die het bestuur willen versterken, laat het dan weten. Het bestuur loopt een beetje mank, maar we trekken het nog wel even.

Het jaar 2025 is pas begonnen, wij wensen u alle goeds voor de komende tijd.

André Helder

Witrikliefhebbers

Wij hebben ons onlangs aangesloten bij de Witrikvereniging en Pytsje van der Veen heeft mij gevraagd iets over onszelf te vertellen. Wij, Peter en Saskia Borst, hebben aan de rand van het stadje Schagen (NH) sinds 1995 een klein melkveebedrijf. Begonnen op de grupstal melken we nu al 18 jaar onze 25 melkkoeien in een kleine loopstal.

Wij zijn groot voorstander van weiden en voeren in de winter alleen kuilgras met wat brok. Daarom fokken we al 20 jaar robuuste koeien, dat zijn de laatste 10 jaar HF-MRY kruisingen, waarmee we een mooie productie weten te realiseren van 9800 kg melk met 4,70% vet en 3,70 % eiwit.

Onze melk gaat naar de Cono, waar er Beemsterkaas van wordt gemaakt. Vanwege de aparte aftekening hebben we in 2015 de eerste witrikstier gebruikt, Murphy! Wat een prachtig kalf werd daarvan geboren! In de jaren daarna hebben we ook koeien aan de melk gekregen van de stieren Linedancer en er lopen wat pinken met als vader Dirk P.

Nu zijn er koeien drachtig van de MRY stier Henri. Wat ons regelmatig opviel was het lieve karakter van deze dieren.

Het komende jaar zullen wij gaan stoppen met melken en mogelijk de overstap maken naar zoogkoeien. Om ons hier wat in te verdiepen ben ik naar het bedrijf van Pytsje, haar vader en vriend gereden en ben daar zeer hartelijk ontvangen. Het zien van hun mooie koppel zoog- en melkkoeien met vele kleuren witrik, heeft voor mij de doorslag gegeven dat als er bij ons zoogkoeien komen, deze de witriktekening zullen dragen!

Saskia Borst

Witrikken wereldwijd

Dat is de titel van het tweede deel van de presentatie die Maurice Vaessen hield tijdens de witrikdag in oktober vorig jaar.

De witrik of witrug is een bekend fenomeen in veel landen en bij veel rassen. Dat liet Marleen Felijs al zien tijdens de vorige witrikdag in Oostzaan. Maurice toonde ons een paar bekende en minder bekende rassen waar de witrikaftekening voorkomt.

In Frankrijk kennen we het zeldzame Vogezen rund. Het is een dubbeldoelras. Vroeger werd het ook als trekdier gebruikt. De witrikaftekening is algemeen. De vererving zit dus blijkbaar anders in elkaar dan bij onze dieren. De hoofdkleur is sterk overwegend zwart, al komen er ook rode dieren voor.

In het midden van Frankrijk komt de Ferrandaise voor. De Ferrandaise is een rood-wit (soms zwart-wit, soms gekleurd) rund, waarvan een vrij hoog aandeel met witrikaftekening. Het is een dubbeldoelras, goed aangepast aan het "plateau" van het centrale gebergte van Frankrijk. Het ras is zeer zeldzaam.

In Tirol, het grensgebied van Italië en Oostenrijk, komt de Pustertaler voor. De Pustertaler is een middelgroot rund. De kleur is zwart- of roodbont met altijd een witrikaftekening. Het vlekkenpatroon is vrij los. Er zijn waarschijnlijk nog enkele duizenden dieren van het ras aanwezig. Het ras is verwant met de Pinzgauer, die in meerdere landen in midden Europa voorkomt.

In Groot-Brittannië vinden we de Longhorn, een imposant ras, vooral door de spreekwoordelijk lange horens. Het is een vleesras met roodbonte haarkleur, soms ook schimmel. De witrikaftekening is algemeen. Qua aantal valt het ras in de categorie kwetsbaar.

De Galloway wordt ook wel in Nederland gehouden, meestal op natuurterreinen. We kenen de eenkleurige zwarte dieren en ook soms de lakenvelder variant. Minder bekend is dat er ook witrik Galloway voorkomt onder de naam Riggitt Galloway. Het stamboek, met beperkte omvang, is gevestigd in Schotland.

Een ras in kritieke fase is ook de Irish Moiled. Een prachtig roodbont dubbeldoel ras, dat nog op enkele bedrijven, vooral in het noorden van Ierland, wordt gehouden.

Gaan we naar Scandinavië. In Zweden komt de Fjäll ko voor, maar het is zeer zeldzaam. Het is een melkras. Verder is er in Finland het Oost-Fins landras. Het ras is in aantal in gevaar, maar wel stabiel.

In Amerika komen meerdere stromingen met witrikken voor. Witrikken heten daar Linebacks. De voor ons bekendste is wel de Randall Lineback, kritisch in aantal, maar wel stabiel. Uit Canada kennen we inmiddels Speckle park runderen. Het ras wordt ook in Nederland gebruikt en lijkt hier terrein te winnen. Als positieve kenmerken worden genoemd de gemakkelijke geboortes en de goede vleeskenmerken.

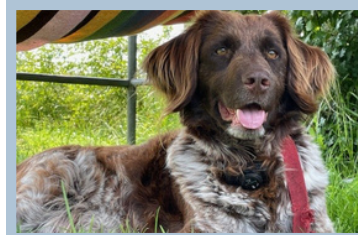
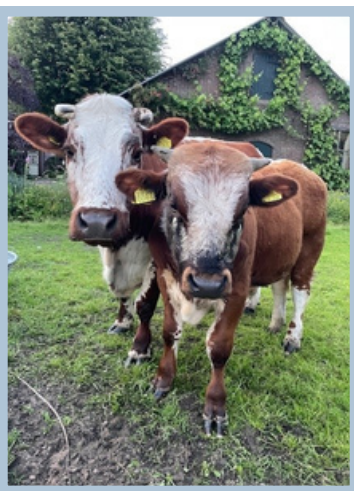
Zo is er internationaal heel wat te vinden op het terrein van de witrikken. Maar vergeet niet dat we in Nederland ook heel wat te bieden hebben.

Hoeve Oud Meerveld

Het is nu ruim een jaar geleden dat Barend Wouters het bestuur van onze stichting verliet. Meer dan 10 jaar had hij het secretariaat verzorgd. Tien jaar is een mooie tijd. Nu was het genoeg. Barend heeft een baan buitenshuis en thuis is er ook de nodige drukte met een opgroeiend gezin en veel dieren om het huis. Met daarnaast nog eens de zorg voor het “rustpunt”.

Barend en Geanca Wouters-van Meerveld wonen op de plek waar de voorouders van Geanca bijna 100 jaar geleden neerstreken om een stuk grond te ontginnen en een boerderij te starten. Die boerderij heeft bestaan tot april 1945, toen die door de strijd met oprukkende Canadezen door brand verloren ging. Na de oorlog werd de boerderij weer opgebouwd en langzaam uitgebreid. Naast koeien werden varkens gehouden en in latere jaren ook mestkalveren en konijnen. In de landbouw was intussen de schaalvergroting ingezet en die ontwikkelingen heeft het bedrijf niet kunnen of willen volhouden. In 1993 werd gestopt met het boerenbedrijf.

De familie bleef echter de plek trouw en sinds 2004 vormen Barend en Geanca hier de vierde generatie bewoners. De gebouwen zijn behouden gebleven en bieden nu onderdak aan diverse diersoorten. Het geheel vormt een idyllische plek om te wonen. Generaties lang heeft hier de familie Meerveld geleefd. Nu is dat de familie Wouters. Om deze familie in ere te houden is de naam “Hoeve Oud Meerveld” gegeven aan de plaats.

De dieren zijn vrijwel allemaal vertegenwoordigers van zeldzamen rassen. Barend is van mening: Als we de landschappen willen behouden zoals vroeger dan horen volgens ons daar de dieren bij die vallen onder de “zeldzame huisdierrassen”. Zo zijn er wittrik runderen, een Friese stabij hond, Nederlandse Landgeiten, Zwartbles/Bonte schapen, Bonte Bentheimer varkens, en verschillende soorten kippen zoals sabelpoot kriel, Barnevelders, Noordhollandse Blauwe en Welsumer kriel.

En er is meer. Door het beëindigen van het boerenbedrijf kwam er ruimte vrij. In het voormalige melklokaal is een “rustpunt” ingericht. Een rustpunt is een ontspanningsplaats voor recreanten, veelal ingericht bij bestaande bebouwing, in het buitengebied gelegen en vlak bij routestructuren. Fietzers en wandelaars kunnen er terecht als het bord 'open' op het Rustpuntbord staat en treffen een simpel bakje koffie, thee en fris met wat lekkers erbij aan. Er kan van het toilet gebruik gemaakt worden, de elektrische fiets kan worden opgeladen of gerepareerd en er ligt informatie over beleving in de directe omgeving; dit tegen een vrijwillige bijdrage.

Barend heeft na tien jaar het secretariaat van onze stichting Wittrik het stokje overgedragen aan Pytsje van de Veen. We willen ook van deze plaats Barend bedanken voor alles wat hij voor de wittrikken heeft gedaan. En op Hoeve Oud Meerveld zullen we de wittrikken de komende jaren wel kunnen blijven bewonderen.

Minimum aantal GVE voor subsidie verlaagd

Het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur heeft op 5 november jl. de aanpassingen in het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) voor zeldzame huisdierrassen (subsidie ZLH) gepubliceerd.

De subsidieregeling uit het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) voor zeldzame huisdierrassen (subsidie ZLH) wordt volgend jaar grotendeels op dezelfde wijze uitgevoerd als in 2023 en 2024. Het verlagen van het minimale aantal GVE's dat dierhouders moeten hebben om in aanmerking te komen maakt de subsidie per 2025 voor meer houders interessant.

Drempel aangepast

Houders van raszuivere zeldzame Nederlandse schapen-, geiten- en rundveerassen, die hun dieren geregistreerd hebben in een door RVO erkend stamboek, kunnen in aanmerking komen voor een financiële ondersteuning uit het GLB. Die ondersteuning is maximaal € 200 per GVE.

Vanaf het nieuwe subsidiejaar 2025 wordt de drempel voor deelname aan de GLB-subsidie voor de oorspronkelijke Nederlandse landbouwhuisdierrassen aangepast. Bij rundvee wordt het minimum aantal van 5 GVE (grootvee eenheden) als drempel voor deelname verlaagd naar 2,5 GVE. Bij schapen en geiten wordt het minimum aantal van 1,5 GVE gewijzigd naar 0,5 GVE. Het minimumaantal dient per diersoort gemiddeld aanwezig te zijn.

Runderen vanaf 6 maanden tellen mee voor 0,60 GVE. Rundvee vanaf 2 jaar telt mee voor 1,0 GVE. Een schaap of geit vanaf 6 maanden leeftijd telt mee voor 0,15 GVE.

Dierhouders die in aanmerking willen komen voor deze subsidie moeten geregistreerd staan als deelnemer aan het Paraplubestand, beheerd door de Stichting Zeldzame Huisdierrassen (SZH). Aanmelden hiervoor kost niets. Om voor een diervlag in aanmerking te komen dient een dier geregistreerd te zijn bij een erkend stamboek voor het ras en tenminste 7/8 deel raszuiver te zijn.

Van de geregistreerde deelnemers vraagt SZH vier keer per jaar de diergegevens op bij de erkende stamboekorganisaties. Deze dieren worden vervolgens in het I&R-systeem 'gevlagd'. Dat wil zeggen dat de betreffende dieren in het I&R-systeem worden voorzien van een zogenaamde diervlag waardoor inzichtelijk is dat het dieren van een zeldzaam landbouwhuisdierras betreft en tot welk zeldzaam Nederlands ras het dier behoort. Alle voorwaarden voor deelname in 2025 zijn te vinden op de website van RVO.

Gecombineerde opgave

Om voor de subsidie in aanmerking te komen dient de houder jaarlijks de Gecombineerde Opgave in te vullen. In 2025 moet de aanvraag tussen 1 maart en 15 mei plaatsvinden d.m.v. het invullen van de Gecombineerde Opgave 2025. Ook kleinschalige – en hobbymatige houders van de oorspronkelijke Nederlandse rassen kunnen in aanmerking komen voor deze subsidie.

Witrikregistraties in 2024

Het nieuwe jaar nodigt uit tot terugkijken en dat kunnen we ook voor de registraties van de Witriksen doen. Door ze te registreren is er een centraal punt waar we kunnen vinden wie Witriksen houdt en we zien ook de tendens binnen de fokkerij van het kleurpatroon. Ook is de registratie noodzakelijk voor het vlaggen in het paraplubestand. Hiermee worden de dubbeldoeldieren mogelijk beschermd tegen ruiming in het geval van dierziekten.

Zo zien we de laatste jaren in de melkveehouderij meer hele witte koppen door de inkruisen van Fleckvieh en Montebeliarde. Ook zien we bij de sommige KI stieren een sterke vererving van een hele smalle streep en enkele stieren geven ook bovengemiddeld hun open kleurpatroon door. Dat wil zeggen dat er veel wit in de gekleurde zijdes van het dier zit.

In 2024 hebben we niet veel bedrijven kunnen bezoeken, Arie van Buuren is gestopt met keuren omdat zijn gezondheid hem dat steeds lastiger maakte en Jan van den Braak heeft dat van hem overgenomen. Spijtig dat Arie is gestopt, naast zijn vaardige oog en enorme kennis van koeien en hun fokkerij zal ik de gesprekken tijdens de vaak lange ritten erg missen.

Blij met de komst van Jan, ook zijn oog voor koeien en fokkerij komen bij het beoordelen van de Witriksen goed tot hun recht. Hoewel Jan bij het registreren aan een half woord genoeg heeft, vallen er tijdens het autorijden ook bepaald geen stiltes. De koeien en met name de Witriksen zorgen voor voldoende stof tot discussie.

In 2024 zijn we laat begonnen met keuren vanwege voornoemde omstandigheden en we hebben op 4 bedrijven 34 Witriksen kunnen inschrijven van melk-, vlees- en dubbeldoeltype. Door de bank genomen mooie Witriksen en er zaten dan ook 17 fokdieren en 7 plusdieren bij. Een speciale vermelding voor Gigi van Jandliss, deze vaars konden we inschrijven met maar liefst 99 punten, echt een plaatje.

We gaan ook in 2025 weer registreren en beginnen in januari in Brabant waar we ons weer uit mogen leven bij van Oosterhout, we gaan daar hopelijk hun 200ste Witrik inschrijven met een beetje geluk. Verdere berichten daarover in het volgende nummer van de Witrikbode. Mocht u uw Witriksen willen laten inschrijven, bel dan even met 06 51 255 123. We komen graag, het inschrijven is gratis en voor de reiskosten is er een kleine bijdrage nodig.

Jan Fred Nijman